

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

ANY LV - 2703

Preu 20 cts. - Atrassats, 40

L'enyorança de l'ex-rei

— Qui fos com tu, oreneta, que te'n vas i tornes!

VIES URINÀRIES
Impureses de la sang - Debilitat nerviosa
 Prou sofrir inútilment de les dites malalties gràcies al meravellós descobriment dels
Medicaments del Dr. SOLVRÉ

Vies urinàries: *Blenorragia* (purgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc., de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *flúxos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els Catxets del Doctor Solvré. Els malalts es guareixen els sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillós sempre i que necessiten sempre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva malaltia. Venda: 5'50 ptes. caixa

Impureses de la sang: *Sífilis* (avari), *csemes*, *herpes*, *ulceres varicoses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acne*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les *Píndoles depuratives* del Dr. Solvré, que són la medicació depurativa real i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, floronscos, supuració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *poluacions nocturnes*, *espermatòria* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fadiga corporal*, *tremolors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les *Gragees potenciades* del Dr. Solvré. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la juvenesa, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pessetes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franquex a *Oficines Laboratori Sòkatarç, carrer del Ter, 16, telèfon 344 S. M. Barcelona*, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desentortollament, tractament i guariment de les dites malalties.

Si voleu menjar bé
 aneu al restaurant

GRILL-ROOM

ESCUDELLERS, 8

Lloc predilecte
 dels gurmets

*Els millors discos
 són els de*

La Voz de su Amo

Companyia del Gramòfono, S. A. E.

Demaneu-los per tot arreu

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ

Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20

BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona:

Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

Revolucionaris!!

la meua vida m'ha fallat sempre, en el moment precís, aquella punta d'indepenndència que dóna a l'home la satisfacció de veure els esdeveniments i comentar-los. Sempre he tingut un entrebanc, un fre, un impediment que m'han privat d'actuar lliurement.

M'hauria agradat viure aquestes primeres hores republicanes al carrer i al cafè. Es a dir, allà on amb un accent de seguretat meravellós i fan

tàstic es donen receptes per a fer revolucions, per a resoldre vagues, per a afermar nous règims i per a posar les coses en el lloc corresponent. Amb quin goig escoltaria als grandiloqüents polítics de cafè com expliquen, precisen, concreten com es deuen organitzar els partits, les eleccions, les revolucions, els Governos provisionals, i com es deuen establir les accions vives de les revolucions quan passen del carrer als despatxos de les autoritats, ja constituïdes!

Amb quin goig escoltaria tota aquesta fauna pintoresca i pedant, que ho sotmet tot a les lleis de la lògica i el sistema, sense comptar per res amb la psicologia de les masses i els elements imponderables de la vida!

—Veurà, la revolució del '93, del '69, i del '17 es van fer així, així i així; per tant, la revolució del '31 ha d'ésser així, així, i així... —deu dir l'aficionat a historiadors.

—Oh, però les eleccions, per a guanyar-les, cal preparar-les i conduir-les d'aquesta i d'aquesta altra manera!

—Dispensi; però, quan hom guanya un Govern revolucionari, el que ha de fer immediatament d'obtingut el triomf, és això, i això, i això...

I així els logicistes, els tècnics, els homes "d'idees clares", exposen, amb una viva lluminositat, amb un seny aclaparador, amb una meravellosa eficiència tot el que haurien fet i farien per guanyar eleccions, revolucions i autoritat. És curiós, però, que aquests homes mai, mai, no siguin res al món i que, en canvi, guanyin eleccions i revolucions aquells que deixen un marge considerable a l'atzar i a l'aventura...

La revolució del 12 d'abril no l'han pas guanyada els tècnics electorals, i dic la del 12 i no la del 14, perquè el diumenge dia 12 fou la ciutat de Barcelona qui féu la revolució; la proclamació de la república no l'han pas feta "els tècnics" de la revolució, sinó un home, un sol home —Lluís Companys—, disposat a fer-la; la consolidació

de la República no la duen pas a cap els homes de les idees genials de la penya de cafè, sinó els que pacientment l'anaren forjant amb el sacrifici i l'austeritat.

La Lliga Regionalista i l'"A. C. R.", amb diners, autos, cartells, propagandes, fotografies cubistes i caricatures precioses, amb un admirable i ben organitzat Cos d'apoderats, interventors, presidents de Mesa, repartidors de candidatures, professionals de l'estadística, ciclistes i cuines i estancs ambulants, perderen les eleccions davant de la impreparació majestuosa, la brillant desorganització, la manca de personal de tota mena i amb quatre autos-taxis de 0,30 solament, de l'Esquerra Republicana de Catalunya.

Els partits revolucionaris d'extrema esquerra, amb una considerable biblioteca de tècnica revolucionària i de ciència d'agitació, per la qual passen des de Marx a Trotzki, tots els homes d'acció i de pensament de les diverses Internacionals; l'ha fet un home que no ha sentit el pes de l'Himalaia llibresc de les tàctiques revolucionàries, sinó que comprenent l'estat del carrer, ha sabut donar-li forma en un acte d'aventura revolucionari, que li hauria costat el cap, si la cosa hagués anat malament.

L'estabilització del Govern l'estan fent, amb una seguretat d'autoritat, amb una clara visió del futur, uns homes que perquè han deixat d'ésser revolucionaris per a governar la Revolució, comprenen la responsabilitat del seu paper en aquesta hora màxima.

Ara és quan surt l'anarquista de Terrassa, que creu que encara no s'ha fet la revolució. L'home de la revolució, el que no ha fet res per portar-la, però que ara s'atribueix tot el seu triomf, vol resoldre totes les injustícies, tots els comptes per liquidar, totes les qüestions per resoldre, en 24 hores.

—En un obrir i tancar d'ulls jo ho deixaria tot resolt — diu l'anarquista de Terrassa amic del senyor Cambó i que segurament també anirà a veure a Alfons Borbó al seu nou estatge de París, assemblant-se a aquell pintoresc i tràgic personatge que es digué Primo de Rivera, que ho volgué resoldre tot en 90 dies i que deia als periodistes una frase tan brillant com aquesta: "he resuelto unos cuantos asuntos, pero me quedan aún más por resolver", pensant el poble que un dia o altre, governant el país, diria: "Señores, lo he resuelto todo. Ya no hay nada por hacer. Me voy a mi casa".

A aquests revolucionaris-express, a aquests agitadors "al minuto", a aquests governants "photomaton", se'ls hauria de recordar aquella frase de Blasco Ibàñez davant d'uns homes que interrompiren un parlament d'ell i que demanaven alhora la jornada de cinc hores, l'anarquia triomfal, el penjament de tots els aristòcrates, etc...

—Señores, vamos despacio. No vayamos a resolverlo todo nosotros. Si no dejamos algo por resolver a nuestros hijos, no sabrán qué hacer en la tierra, y se aburrirían demasiado...

FRANCESC MADRID

**Demà, dissabte, no deixeu de comprar
"LA CAMPANA DE GRACIA"**

CASTIGS DEL CEL

El diumenge, a la nit, al tramvia de Sarrià, dos senyors —n'anaven vestits, quan menys—comentaven la pedregada de la tarda.

I deien, fent grans escarafalls i amb una pena digna de millor causa:

—Això és un càstig del cel! Així que han perdut la monarquia, Déu els castiga amb una pedregada.

Un amic nostre, que els escoltava, prengué part a la conversa:

—Perdonin—els digué—, però s'obliden d'una cosa: abans també pedregava, i, a més a més, teníem monarquia, que era una altra pedregada.

LA MARSELLESA

Per tots els àmbits dels pobles d'Ibèria han ressonat aquests dies les notes vibrants de la *Marsellesa*, "l'himne que, com el bon vi, encén les sangs i enforteix el cor".

República i Llibertat!

Quan la França revolucionària havia de lluitar contra els reialistes sense ànima de dins i, al mateix temps, contra totes les monarquies confederades d'Europa, la joventut francesa, allistada en les files republicanes, va assolir una victòria definitiva i grandiosa... La *Marsellesa* va fer el miracle.

Que ens faci també avui invencibles, a nosaltres, catalans, en defensar la República i la nostra Llibertat!

EL TRENTA-SIS

Una de les falleres de l'ex-rei Alfons era la d'anar fent sempre preguntes a tothom com fan els nens petits —petits o impertinents, com vulgueu.— El cas era donar entenent que li agradava molt instruir-se...

Anys enrera, en efecte, parlant amb l'ambaixador anglès, el rei va dir-li:

—La guerra europea ha acabat amb molts monarques...

Amb trenta-cinc, Majestat — precisà amb exactitud britànica l'ambaixador.

—¿Creieu que en cauran més, encara? — inquirí el Borbó.

—Senyor! — va fer per tota resposta el diplomàtic anglès.

—¿Quin monarca creieu que farà el trenta-sis? — insistí Alfons XIII.

—Senyor!!! — féu altre cop l'ambaixador.

Aquestes exclamacions degueren resultar tan expressives, malgrat la impassibilitat d'un diplomàtic britànic, que, poc temps després, l'ambaixador era rellevat del càrrec.

A la Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20, els posseïdors del llibre de Cecili Gasòliba "Política 1930" poden passar-hi a recollir el darrer plec que hi manca.

Ramon Olivella

Ha mort Ramon Olivella. Fou regidor de l'Ajuntament de Barcelona. Milità en el republicanisme d'esquerra. Era un home intel·ligent i afectuós. No de tots els homes pot dir-se el mateix.

El seu enterrament constituí una grandiosa i sincera manifestació de dol.

Descansi en pau el nostre amic Ramon Olivella.

LA PRIMAVERA D'AQUEST ANY

La Primavera d'aquest any no és com les altres Primaveres passades. La Primavera d'aquest ens ha ullprès, ens ha robat el cor, ens ha enamorat. La Primavera d'aquest any mai no la podrem oblidar.

La Primavera d'aquest any és una noia bonica com un sol. La veiem tota resplendent de blancor; amb una gorra frígia damunt la cabellera daurada. La Primavera d'aquest any ha nascut amb una riulla triomfal als llavis. Després de riure s'ha posat a cantar: una cançó que escriví a Estrasburg un oficial d'artilleria nomenat Rouget de l'Isle; una cançó amb la qual el poble de París assaltà el palau de les Tulleries i n'escombrà els reis; una cançó que ha donat la volta al món i que arreu ha tingut accents virils d'heroisme i de llibertat; una cançó que el dia 14 d'aquest mes vibrava en l'aire de tota Espanya: la *Marsellesa*.

La Primavera d'aquest any es diu República.

Abans d'aparèixer—se'ns ha aparegut d'una manera gairebé miraculosa, com abans les Verges s'apareixien als pastors—, aquesta noieta gentil tenia molts detractors, molts enemics. Era una gent ferotge i odiosa i estúpida que la bescantaven, que pretenien fer-la impopular, que ens la volien presentar com una fúria.

Ella, però, és molt bona i sap perdonar. I això és el que ens fa por: la seva excessiva bondat. Ella és jove i, encara que té molt seny i molta intel·ligència, la joventut significa, més que res, generositat. I s'ha d'ésser generós però segons amb qui.

Ara tothom està enamorat de la República, tothom s'agenolla als seus peus, tothom li tira floretes, tothom li fa proposicions. I els més entusiasmats, els d'un amor més sorollós i espectacular, són els que més blasraven d'ella ahir, els que més la denigraven.

I és que hi ha homes molt dolents, hi ha homes que no van amb bon fi, i quan s'apropen a una noia bonica com és la nostra República, ho fan amb l'intent d'enganyar-la, de prostituir-la, d'enxampar-la, i abandonar-la després.

Cal vigilar aquests homes, als quals hom coneix fàcilment: són els que han anat a oferir-se, els que fan pudor de feixista, de "legionario", de pistolero, d'Unión Patriótica, de Lliga, de Patronal.

Aquesta noia tan bonica i gentil i bona que és la República, no necessita homes que la enganyin, sinó homes que s'hi casin.

VIRAI

—El que vulgui anar en contra, a cops d'escombra el traurem.

Art i Artistes

SALA PARÉS

En "Manolo" presenta una col·lecció de figuretes en terra cuita, fetes amb la espiritualitat de sempre; d'un expressivisme personalíssim atrauen més per la força de construcció que per la forma en si.

Els dibuixos colorits mantenen el nom del popular "Manolo" en el mateix nivell de sempre; això és, entre el bo i millor dels artistes de casa.

* * *

Les figures i paisatges d'En Gusinyé demostren un cop més que l'autor és pintor d'empenta; totes són de caire modern amb tendències amanerades, avui de moda, però que, amb les condicions d'En Gusinyé, si sabés prescindir-ne, el portarien a triomfar per si mateix.

Esperem que En Gusinyé rectifiqui, i llavors el felicitarem de tot cor sense les reserves que els extremismes d'ara ens fan fer.

* * *

De l'Eleuteri Blasco cal dir que és un dibuixant que sobresurt en el seu art, i que pinta bastant bé. Els dibuixos que presenta són ben vistos, ben treballats i tractats de forma simpàtica, tot el que fa esperar un esdevenidor falaguer per l'artista que compta amb una base ferma de tècnica.

* * *

Na Carme Barnades pinta amb cura i bon gust, especialment les flors, que constitueixen la seva especialitat.

BORIEL

EL ACORAZADO POTEMKIN, per F. Slang.

Heu vist el film d'Eisenstein i us heu estremit d'horror, de noble indignació. Ara, però—com el film és prohibit per l'autoritat—, llegiu el llibre de Slang.

Tant el film com el llibre no són més que un documental de la sublevació de l'esquadra russa a la vista d'Odessa l'any 1905. Però quin documental!

Aquest llibre, "El cuirassat Potemkin", no és un llibre del que us poguem parlar. Només us podem dir: compreu-lo, llegiu-lo. Sobretot vosaltres, els obrers. No ha de mancar en cap de les vostres biblioteques.

ROBINS DE MAGRANA. Poemes, de T. Catasús.

Un esperit moderníssim, empès per noves formes i noves modalitats poètiques? No; més aviat un esperit selecte, fi, sensible, enemic d'extravagàncies, poc influenciable a tot ço que no té un valor d'eternitat.

A T. Catasús li interessa més la vida—ell canta la noia bonica, el raig de sol, el vi novell, el fill primer...—que aquestes coses un xic absurdes que semblen preocupar molt els poetes—o pseudo-poetes—d'última hora: la butaca de níquel, el motor, la màquina d'afaitar, etc., etc.

Millor per a T. Catasús. És més fàcil que quedin els seus versos, que no els d'aquests que, sense cap domini de la forma poètica, per pura extravagància, canten el ciment armat, la ràdio i la ortopèdia.

"Enciclopedia Gràfica". LA MANCHA Y EL QUIJOTE, LA ALHAMBRA.

Hom pot dir—perquè és de justícia dir-ho—que mai no s'havia donat al públic, ni aquí ni fora d'aquí, una publicació de la importància d'aquesta "Enciclopedia Gràfica": important pel preu, baratíssim; per la profusió i esplendidesa dels gravats; pel text, sempre escollit i encarregat a escriptors de vàlua.

"Enciclopedia Gràfica" és una obra que honora la bibliografia espanyola.

Signen aquests dos quaderns Angel Dotor i Lluís G. Manegat, respectivament.

RUTA. Poemes, de Ramon Tor.

Aquest és el segon llibre de versos que publica Ramon Tor. De la publicació del primer—"La Companyia"—a aquest han passat uns anys.

En "La Companyia" hi descobrirem un poeta fi, sensible. I ben personal, ben net d'influències. Aquells versos eren quelcom més que paraules: eren sofriments, eren alegries, eren angúnies, eren esperances.

Avui, després d'uns anys de silenci, apareix "Ruta". I reapareix el poeta fi, sensible—i un xic més adolorit avui, perquè ha viscut més—que hi ha en Ramon Tor.

EPITALAMI. J. M. López-Picó.

Aquest gran senyor, aquest cavaller de la poesia que és Josep Maria López-Picó, ens fa ofrena, amb aquest magnífic "Epitalami", del XXV volum de les seves obres, cada dia millor compreses, cada dia més estimades.

Del primer, 1910, a aquest, han passat vint-i-un anys. Vint-i-un anys de labor honesta, lúcida, intelligent. Els versos de López-Picó, com els de Paül Valery, han estat—per algú de poca comprensió i en una època en la qual sols triomfava la fadessa de la poesia floral—qualificats d'obscurs, de freds. A nosaltres, però—i, sortosament, no som sols en l'apreciació—ens semblen claríssims, diàfans, càlids, d'una càlida i noble emoció.

Però, naturalment, no es tracta d'una emoció primària i tèrbola, sinó intel·lectual i intelligent.

La poètica de López-Picó, pura, nobilíssima, ve a ennobrir la poesia catalana, que ha estat—i és encara, llastimosament—massa de full de calendari. Avui López-Picó és el poeta més alt de Catalunya, el més depurat, el més civilitzat, el que millor ens pot representar a Europa.

EL PLAN QUINQUENAL DE LOS SOVIETS, per G. Grinko.

Heu-vos ací un llibre interessantíssim, un llibre d'un interès màxim. Heu-vos ací un llibre que hauran de llegir tots els que estimen Rússia i tots els que la condemnen. —Ens referim, naturalment, a la Rússia d'avui, no a la tsarista, que era, únicament, per a la majoria, un element pintoresc—. I l'hauran de llegir, també, tots aquells que es preocupen per l'economia política.

I tots aquells, en fi, que vulguin conèixer la Rússia soviètica i els seus problemes.

"El plan quinquenal de los soviets" és, en aquest sentit, una obra formidable. Llàstima que nosaltres no disposem d'espai per a comentar-la degudament.

ALPHA

La solapa i el pensament

Coneixem—qui no els coneix?—un cert nucli de ciutadans que tota la vida se l'han passada essent defensors de les causes més denigrants, més baixes, més odioses.

Aquests ciutadans, que, encara que no ho semblin, vesteixen de senyor, duen, naturalment, un vestit, i la solapa de llur vestit els serveix per desvirtuar tot merescut mal concepte que hom pugui formar d'ells.

Els han defensat l'Alemanya dels temps de la guerra; han celebrat l'adveniment de la Dictadura; s'han posat al costat de Mussolini; han vist amb bons ulls els governs de Berenguer, Aznar i altres cretins; s'han complagut dels successos ocorreguts a Jaca; han contemplat impassibles, més aviat somrients—aquests homes, fins quan somriuen, ofenen—, com afuse llaven els grans herois Galàn i García Hernández; han dit mal de Catalunya —la terra d'ells, dissortadament—en aquells dies en què Catalunya era objecte de vexacions; han estat amics d'entitats que amb la capa de l'ordre eren veritables dipòsits d'armes, bombes i municions.

Aquests homes—d'alguna manera els hem de nomenar—han defensat tot això i, en canvi, quan ho han cregut oportú, s'han posat a la solapa l'emblema de França, de Catalunya, d'Espanya, de l'Espanya actual, de l'Espanya regenerada, de l'Espanya que el poble volia.

Els homes que obren així i adopten aquests procediments, no ens mereixen cap mena de respecte. Cal vigilar-los constantment. Hem de tenir en compte que mentre la solapa lluu, hipòcrita, una bandera, el pensament cabdella, poc a poc, la malifeta que demà duran a cap, tan bon punt l'ocasió els sigui propícia.

Cada ciutadà de la nova i honorable República sap quins són els seus amics que en dies de disbauxa borbònica eren partidaris d'aquelles males arts.

Per la dignitat de la nostra República; per l'honorança dels dies gloriosos en què vivim, no ens fiem d'aquests homes. Es precis seguir-los pas a pas, observar-los sempre, escoltar llurs opinions.

I si mai en ells endevinem un propòsit que pugui ésser perjudicial per a la unió dels homes que en una sola idea avui viuen aplegats i en franca i sincera germanor, siguem amb ells inexorables. Convertim-nos en defensors de les llibertats que ens pretenguin arrabassar, i fem-los expiar, amb mà dura, el pecat que massa vegades hem tingut la feblesa de saber-los perdonar.

Que cada u sigui al seu lloc i compleixi el deure enfront l'enemic.

Ara no es tracta de servir un any o dos al rei: es tracta de servir sempre la República.

AGUSTÍ COLLADO

Republicans d'ocasió

Visca els que manen!

—Què me'n dieu, de tot això?

—Què voleu que us digui? Jo, accepto també la voluntat del poble.

—Però, no esteu content? No salteu i brinqueu de goig?

—A mi no m'atabaleu. El meu mal no vol soroll. Em convé molta tranquil·litat, després dels dies de xivarri de la setmana passada.

—I no us va agradar aquell esclat de joia del poble, els milers d'ànimes reunides en aquesta plaça, la salutació de les dues banderes onejant sota el cel blau?

—Cel blau? I la pedregada de diumenge? Fins els elements són monàrquics, home!...

—Així, vós...

—Jo sóc dels de l'ordre.

—Encara voleu més ordre? Una revolució sense una sola víctima?

—Anem a pams! No és veritat que no hi haguessin víctimes. La primera ha estat el pobre comte de Güell, que s'estava tranquil·lament a París gestionant la celebració de la Conferència de Desarmament a la nostra ciutat, i es troba que li diuen: "Però vostè en nom de qui parla?"

Si vostè ja no és vostè. La persona amb qui parlem és l'altre vostè."

—I els altres?

—Els altres? En Maynés, tots els de la Lliga, que s'han hagut d'ajupir a les circumstàncies. Pobres xicotets! Haver-se de sotmetre a un règim que era el seu més gran enemic... Fer acte de contrició, desfer totes les seves il·lusions per a millor ocasió... Els compadeixo. Jo, al seu lloc, m'hauria retirat de la política.

—Us ho agafeu massa a la valentia, amic. Penseu que els de l'esquerra feia molts anys que aguantàvem el "tipo". Al fi ha vingut la nostra!

—Bé, bé; ja veurem com anirà això.

—Que no hi teniu confiança amb els homes nous?

—Gens, ni mica. Què saben ells de "fer de regidor". Aquest, com tots els oficis, vol molta pràctica. S'ha d'ésser barrut; han de saber-se treure els drapets al sol, i els d'ara, amb qui es barallaran? Tan divertides com eren, les sessions d'aquesta Casa!

—No ploreu, que no serà res. Mentre la Pubilla en surti beneficiada...

—Sí, això, sí! La qüestió és que anem bé i que Barcelona sigui el cap i casal de la Generalitat de Catalunya.

—Ara m'heu agradat. Visca l'Ajuntament republicà!

—No; jo no crido. M'ho priven les ordenances!

Capricis i paradoxes

LA LLEUGERESA FRANCESA

Està vist que els francesos no podran esmenar-se mai de la seva superficialitat i de la seva lleugeresa. Els seus escriptors es pensen que amb una mica d'*sprit* i de *savoir faire* ja n'hi ha prou. I així de vegades donen un espectacle tan lamentable com el que han donat ara la majoria dels cronistes parisencs, en parlar del destronament d'Alfons XIII i de la implantació de la República a Espanya. Tots ells han pogut mostrar-se amb una desconeixença de les coses del nostre país absoluta; amb una ignorància definitiva de la història del darrer dels Borbons, de la història d'Espanya i de la situació política actual. Si els disbarats que han escrit ells de nosaltres, els hagués escrit qualsevol periodista de Barcelona dels francesos, hauríem cregut deshonorada la nostra Premsa i ens hauríem dit uns als altres que érem un poble inferior.

Aquesta lleugeresa — car no ho volem atribuir a cap mala intenció — és el que els ha portat a tractar d'una manera cordial, afalagadora l'ex-rei d'Espanya i la seva família. Els ha semblat que això d'un rei destronat i d'una família reial en l'exili era una cosa molt romàntica, molt a propòsit per vessar unes quantes llagrimetes literàries.

En tot cas cal convenir que el fet pertany a la mena de romàntic més estantís i més tronat, al fals romàntic. Si els cronistes francesos fossin persones més serioses, més consistents i no tan banals, s'haurien pogut adonar que el veritable romàntic no era el rei destronat, que fugia porugament de la vindicta popular, sinó Francesc Macià i Alcalà Zamora que es revoltaven contra totes les ficcions i els convencionalismes; que s'acostaven al poble, i que res tablien, amb un gest en el qual es jugaven la vida, l'imperi de la veritat i de la justícia.

Que d'això no se n'haguessin volgut adonar els cronistes de *Figaro*, que és una mena d'*A B C* francès, propietat com el mateix *A B C* d'un perfumista, fóra perfectament comprensible. Que no se n'hagi volgut adonar, però, la Premsa francesa que no depèn de Mr. Coty, ja fa més estrany. No ho podem atribuir sinó a la ignorància: ignorància de qui era el causant de les desfetes del

L'últim amic

Marroc, ignorància de quin govern havia creat la llei de fugues, la llei de jurisdiccions, el codi penal de Galo Ponte; ignorància de la intervenció personal del rei en els afers judicials, ignorància dels negocis reials fets a l'empar de la dictadura, ignorància dels afusellaments de Galan i de García Hernández.

—Ja t'ho deia jo, que això no era un molí, que era un republicanot terrible.

Tanta ignorància de les coses d'un país veí arriba a causar angúnia. Però el pitjor és que els cronistes francesos no porten pas camí de guarir-se d'aquesta ignorància: car no s'han adonat, encara, que el primer que ha fet l'ex-rei en arribar a París ha estat calumniar Espanya. Els francesos no tenien, per exemple, més que obrir qualsevol

diari espanyol que portés el resultat de les eleccions, per veure que aquelles declaracions d'Alfons XIII sobre el comunisme eren falses.

Els cronistes francesos, però, han preferit empassar-se la bola i propalar-la.

Els sabran per què!

DOMÈNEC GUANSÉ

Solet solet...

"Sol, solet,
vina'm a veure,
vina'm a veure;
sol, solet,
vina'm a veure,
que tinc fred."

Com si sortís de l'aigua,
el sol es va enlairant,
i amb sos raigs poderosos
la terra va escalfant.
Els ocells li dediquen
una bella cançó,
i els presos també canten
a dins de la presó:

"Sol, solet,
vina a escalfar-nos,
vina a escalfar-nos;
sol, solet,
vina a escalfar-nos,
que tenim fred."

I el sol que duu la vida
per planes i turons,
no pot visità els pobres
que són a les presons.
Són altes les muralles
d'aquells caus de dolor,
i és inútil que els presos
entonin la cançó:

"Sol, solet,
vina a escalfar-nos,
vina a escalfar-nos;
sol, solet,
vina a escalfar-nos,
que tenim fred."

Les lleis del despotisme
venen privat que el sol
s'endinsi per les celles
omplint-les de consol.
Però un dia, de sobte,
les portes s'obriran,
i els presos que ara ploren
alègres cantaran:

"Sol, solet,
ara som lliures,
ara som lliures;
sol, solet,
ja hem acabat de patir fred."

J. USÓN

PALAU DE LA MUSICA CATALANA
CONCERTS DE L'ORQUESTRA PAU CASALS
Audició CCXLI

Fou dirigit per Hildebrand Pizzetti, director del Conservatori de Milà, autor de chorals, obres simfòniques, música religiosa, òperes i música de cambra, cançons.

Va dirigir amb fina correcció el "Concerto Grosso" en "re menor", de Vivaldi, transcrit per a orquestra amb orgue, i la "Simfonia" en "la major" núm. 29, de Mozart.

La simfonia de l'òpera "Luisa Miller", de Verdi, no llueix en un concert. Així com la música de Wagner guanya separada de la concepció teatral, la de Verdi no pot separar-se del drama romàntic sense desnaturalitzar-se. El Mestre Pizzetti, com fan sovint els italians, va voler retre aquest homenatge a Verdi que no hi va guanyar res.

El Mestre Pizzetti ens va dar diverses obres seves: "Tres Preludis" per a la tragèdia "Edipo re", el preludi de l'òpera "Lo Straniero", "Rondò veneziano" i tres números de la sèrie d'illustracions musicals escrites per al drama de Gabriele D'Annunzio "La Pisanella".

Saludem en el Mestre Penzetti un dels investigadors de les modernes possibilitats musicals. Aquest lloc no és a propòsit per a la discussió crítica de les obres des d'un punt de vista tècnic, i si ho fos, seria millor que ho fes un altre. Però em sembla que aviat està fet de ruïre quan un compositor s'aparta per avançar o per retrocedir de la tècnica establerta i consagrada.

Amb intenció més modesta agraïm a En Pau Casals que ens hagi fet conèixer el Mestre Penzetti. En alguna de les obres executades ahir (el primer dels "Tres preludis", i el primer de "La Pisanella") hi ha vigoroses notes de color. En el "Rondó", a part de les pensades tècniques que a l'autor poden semblar-li innovacions venturoses i al crític sever merces errades d'ortografia, no em va desplaure la manera de tractar la melodia, però alguna vegada l'autor semblava voler dissimular la pobresa de la composició amb la intervenció ressonant de tota l'orquestra.

El públic no es va entusiasmar. Un que resumia molt bé el sentiment general, deia que el fullatge no li deixava veure el bosc. Per la meua part, vui creure que en aquest cas, com en tants d'altres, la primera impressió no serà la definitiva i que, sigui com sigui, es tracta d'un compositor que sap el que fa i que mereix respecte.

CLAU DE SOL

BARCELONA

Un nou triomf per a Eduard Marquina, el primer poeta dramàtic nacional. "El monje blanco", "La ermita, la fuente y el río", "El Pavo Real", "El pobrecito carpintero", "Fruto bendito". Això és teatre poètic, senyor Montaner, i no les llastimoses i grotesques incidències d'"El hijo del diablo" de mala memòria.

"El monje blanco" és una evocació de llegenda medieval. I una evocació perfecta. Té la gràcia d'uns vitralls antics. Els versos no són versos dels que acostumem a oir al teatre, inflats, buits i freds; tenen una emoció profunda, una tendresa humana. L'art poètica d'Eduard Marquina és cada dia més depurada, més noble, més perfecta.

Lola Membrives no és l'actriu indicada per a interpretar el personatge de Gàlata Orsina, que és un personatge que no s'adui al temperament dramàtic de Lola Membrives, massa dur i cantellut. Interpretada per Lola Membrives, no és fàcil que Fray Can prengui a Gàlata Orsina per la Verge.

NOU I OLYMPIA

S'ha reprès, cantada per Emili Vendrell i Joan Rosich, respectivament, "Cançó d'amor i de guerra", represa que ha tingut caràcter d'estrena pels versos nous d'Horaci, pels fragments que mutilà la censura i ara es diuen, per les tres banderes—la francesa, la catalana i la republicana—que apareixen a final de l'obra.

GOYA

"Usted es mi papà" és una obreta de poca importància, de Lhotellerie, que ha acabat d'espatllar el senyor Estremera

Aquesta mena de teatre, que avui sols pot divertir un públic de qualitat inferior, valdria més desar-lo al recambró dels malendreços.

APOLO

Feia temps que el públic de Barcelona no veia les revistes de Sugrañes. I el públic de Barcelona enyorava les revistes de Sugrañes. A pesar de l'èxit obtingut per Cèlia Gàmez—automòbils, brillants i desgràcies a dojo—, enyorava les revistes de Sugrañes.

Ara aquest expert home de teatre se'ns ha presentat amb una companyia notable i disciplinada, i amb un sainej arrevistat d'Antonio Paso i Pau Luna, que es titula "Morena y Sevillana". El llibre és entretingut i graciós—més en el primer acte que en el segon—; en la música hi ha números que aviat seran populars.

Empar Miguel Angel cantà i digué el seu paper amb la gràcia i el talent de sempre. Tomm Good i Lluïseta Gargallo són ovacionats cada nit. I ho són Wildenson's, Matilde Tornamira, Pepita Huerta, Maria Severini, Jesús Royo i Manuel Prados.

L'obra molt ben vestida i presentada.

POLIORAMA

"El oro del diablo" és una comedieta blanca que signen els senyors Navarro i Pérez Monis.

Poc interessant, poc àgil, poc nova...

Poc públic.

Ll. V.

La nit clara i silenciosa...

(BALADA)

La nit clara i silenciosa,
Dolça nit, la d'estimar:
Deixes l'ànima commosa,
Si estimant sap enyorar...

La nit clara i silenciosa,
La que parla sols d'amor,
La d'aquella alè tan fosa
Que murmura del traïdor...

La nit clara i silenciosa,
La d'udols fossats pel vent,

La que llença amb veu calmosa
Cruents planys d'enyorament...

La nit clara i silenciosa,
De venjances, ¿què no saps,
Si els misteris d'una llosa
S'embolcallen dels teus draps...

La nit clara i silenciosa,
Dels teus draps, veles d'argent,
Que si amaguen una nosa
Saben prou llençar-la al vent...?

La nit clara i silenciosa,
Tu que saps tant dels amors,
Tu que tens l'ànima closa
De fullam d'odorants flors...

La nit clara i silenciosa,
Bé em podries parlar clar!
Si ta llengua és que no gosa,
Parlaràs-me amb ton mirar?...

La nit clara i silenciosa,
Que mon somni i mon neguit
Fan ma vida tempestosa
I em turmenten dia i nit?...

La nit clara i silenciosa,
Si tot és sols afany meu,
Parla'm clar, parla'm airosa,
Ressonant l'altiva veu...;

La nit clara i silenciosa,
Si mon somni hi ha qui el sent,
I és l'Àimia tan formosa,
Duu-li mon amor naixent.

La nit clara i silenciosa,
Dolça nit, la d'estimar:
Si no el sent, ai!, la formosa,
Deixa'm sol..., que vull plorar.

DELFI ESCOLA

Guspira

Tu, que un jorn, a cau d'orella,
entre carícies d'amor,
em parlaves de l'"estrella"
que et lligava amb el meu cor...

No has pensat, mantes vegades,
en què el teu comportament
ha estat curull d'errades;
que has obrat molt malament...

Si no fos així, creuria
que és cert el que es diu de tu,
que la llum que el cervell guia
ni un moment tan sols t'hi lluu.

I si ho és... Si ho és, clemència
a tothora has de clamar,
que en la teva consciència
el rosec no et pot deixar!

VÍCTOR CANIGÓ

ESQUELLOTS

Hem rebut una afectuosa salutació de Jesús Ulled, tinent d'alcalde del districte X.

L'ESQUELLA correspon a la salutació aquesta, oferint-se també per a tot allò que sigui en bé de la República.

Sembla que l'ex-rei d'Espanya, segons els periòdics francesos, s'instalarà a Fontainebleau, lloc que li sembla molt plaent.

Ens ho expliquem perfectament: a Fontainebleau és on abdicà Napoleó I.

✽

Ventosa i Cambó — els còmplices — han visitat, a París, el senyor Borbón, actual turista i ex-rei d'Espanya.

Pobre Ventosa! Pobre Cambó!

I pensar que, malgrat aquestes visites, quan tornin, hauran de dir que són republicans!

L'exemple

—Apa, Garibaldi; fes com jo; un sot ben profund per colgar aquesta andròmina i que no surti més.

Del palau ex-reial de Madrid n'han desaparegut fins les joies!

I no les han robat els republicans, sinó algú al qui caldrà processar per "delicte comú", com un vulgar rebenta-pisos.

**

Als balcons del pis que "La Voz de su Amo"—"La Veu de Catalunya"—té llogat a la Rambla de les Flors, ha aparegut una bandera republicana.

Això ja no és poca vergonya; això ja és manca total de vergonya!

**

Melquíades Alvarez diu que vol col·laborar amb la República.

I tants altres hi voldran col·laborar!

**

Ha estat derogat el Codi de la Dictadura i la famosa Llei de Jurisdiccions.

Els qui escrivim hem tret una rifeta.

**

A l'anterior Ajuntament de la ciutat li va costar moltes mesades canviar els noms de certs carrers i places de Barcelona.

Al poble, li ha costat molt poc convertir la plaça de Sant

Jaume en Plaça de la República i la Reial en la de Francesc Macià.

Cal, ara, intensificar aquesta nova retolació dels nostres carrers. S'ha de conèixer que tenien noms indesitjables, i no eis volem!

**

El president de la Generalitat de Catalunya va dir que no podia reservar cap lloc en el govern a la "Lliga".

Ben fet, senyor Macià. Li aplaudim la gesta. A nosaltres no va commoure'ns gens veure les banderes catalana i republicana a certs balcons!

Però, vol dir que no hi ha entrat ja algun personatge tèrbol?

**

Per cert, que, un dels primers que posaren domàs, fou "Ei Matí".

Hores més tard, hi tenien la republicana inclús. A hores d'ara estan tots excomunicats.

**

Els proveïdors de les ex-majestats hauran de desar aquell escut tan llampant que llüien a les paperines.

I pensar que els havia costat mitja terça de salsitxes!

**

El general Despujol va dimitir irrevocablement el càrrec... quan ja li l'havien tret.

Lo que els passarà a molts

—Noi, com és que fa tants dies que no vens a veure'm?

—Veuràs, aquelles despeses que feia ja no puc fer-les perquè se m'ha acabat el torró.

170.—L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

De tot en diuen dimissions, certa gent!

Hà estat operada de "Colecitis amb càlculs", pel doctor Brachàn, l'actriu Teresa Vinyals.

L'operació s'ha portat a terme amb excellent resultat. Li desitgem una ràpida milloria.

Ha estat dissolta la part permanent del Senat. Totes les mòmies del país, doncs, han estat jubilades. Gran encert!

Cambó—l'home que s'ha equivocat sempre—s'ha equivocat una vegada més.

"M'és més fàcil de convèncer un home—va dir recentment—que tot un poble."

Ha bastat, en canvi, que aquell home se n'anés, perquè tot aquest poble restés convençut!

Diuen que l'ex-rei és un home molt ric, un dels homes més rics de la terra...

Té—en valors anglesos i nordamericans—2 milions de lliures esterlines: prop de 100 milions de pessetes!...

Tant donava, la corona d'Espanya?

Cal exigir les responsabilitats, totes les responsabilitats... Les del darrer Borbón—damunt el qual en pesen de terribles—, en primer lloc.

I després invitar-lo a què torni, si vol...

Podrà fer-les efectives...

I, si mentrestant no sap on anar a parar, que vagi a fer companyia a l'ex-kaiser...

Faran bona parella i podran conspirar plegats.

M. N.—No ens atabaleu, que tenim altra feina.

T. S.—Excés d'original ens va privar de publicar-ho. Ara ja és massa tard.

P. D.—Sou injust. Ni pels uns ni pels altres. Nosaltres fem gresca, i res més.

Q. T.—Encara no està prou bé.

V. S.—Ja veieu que no és necessari. L'hem guanyada!

J. U.—El vostre original no és publicable.

J. J. C.—L'heu enviat massa tard.

J. D.—Ni l'un ni l'altre ens fan peça.

Ll. R. C.—Aquesta vegada no l'heu ensopegat prou bé.

J. M.—El vostre dibuix no és publicable.

R. B.—Si tenim lloc, el publicarem.

M. A.—L'un no és oportú. L'altre, deficient. Gràcies per l'obreta.

Narcís.—Prou ninots. Ja li hem dit diverses vegades que li convé anar a Llotja.

F. Danís.—Es passat d'actualitat. Ara, estem per Catalunya i la República.

J. B. M.—Mercès; però resulta massa llarg i un xic llauna. Enric Bañuls.—Si no escriviu més clar, no ens veiem capaçs de saber si és bo o dolent.

D. Peral.—No ens parli de monarquia, que ens fa posar nerviosos.

Impremta "L'Esquella" i "La Campana", Om, 8, Barcelona

ESPECTACLES

GRAN TEATRE ESPANYOL

Companyia de vodevil JOSEP SANTPERE

Primers actors i directors:

JOSEP SANTPERE i ALEXANDRE NOLLA

Primera actriu: MARIA FORTUNY

Avui, divendres clàssic: Tarda. POPULAR.

MARIA ROSA

Nit, Estrena sensacional:

DEL MATEIX FANG

adaptació escènica de l'emocionant pel·lícula "Fox"

DEL MISMO BARRO

amb el debut de la primera actriu

TERESETA PUJOL

Teatre Català Romea

Companyia VILA-DAVÍ

Avui, divendres, nit; demà, dissabte, tarda i nit, i demà passat, diumenge, l'obra del dia,

Els criminals

7 accions simultànies en 7 escenaris

Més de 50 intèrprets

ORIGINAL PRESENTACIÓ

Totes les nits, a un quart d'onze,

Els criminals

LLIBRES QUE RECOMANEM

ANGEL SAMBLANCAT

El aire podrido . . . 5 ptas.

SINCLAIR LEWIS

Babbit. 6 ptas.

Premio Nobel 1930

E. LÓPEZ OCHOA

De la Dictadura a la República. . . 5 ptas.

RENÉ FULOP-MILLER

El poder y el secreto de los jesuitas. 30 ptas.

PÍO BAROJA

Aviraneta. 5 ptas.

HEINRICH MANN

El ángel azul . . . 5 ptas.

JUAN FERRAGUT

Memorias de una carabina 5 ptas.

FERMÍN GALÁN

Nueva Creación . 3 ptas.

GRACO MARSÁ

La sublevación de Jaca. 5 ptas.

JOAQUIM M.ª BARTRINA

Algo. 6 ptas.
(Poesías)

FRANCISCO MADRID

Sangre en Atarazanas. 4 ptas.

ERNESTO GLAESER

Paz 6 ptas.

G. GRINKO

El plan quinquenal de los soviets. . 7 ptas.

El día 30 de Abril
se pondrá a la venta

DESPUES

DE

E. M. REMARQUE

Encargue su ejemplar en la nuestra librería si no quiere quedarse sin leerlo, pues se agotará rápidamente.

OBRAS COMPLETAS

Shakespeare 50 ptas.

Cervantes. 50 "

Sta. Teresa de Jesús. 40 "

Campoamor 25 "

Romancero Español. 25 "

En un solo tomo sobre papel biblia

MALLORCA

Artístico álbum de fotografías de la isla

Precio: 12 pesetas

Demaneu les obres d'En **Santiago Rusiñol**

DICCIONARI

Català-Castellà

Castellà-Català

PER

A. ROVIRA I VIRGILI

MIQUEL LLOR

Laura, a la ciutat dels sants. . . . 7 ptas.

J. PASSARELL i ANGEL S. ESCÓ

Vida, obra i anècdotes de S. Rusiñol 4 ptas.

JOAQUIM M.ª BARTRINA

Del cap i del cor . 5 ptas.
Idees i pensaments d'un gran escèptic

F. PUJOL I ALGUERÓ

Del nostre excursionisme. 2 ptas.

Pròleg de Prudenci Bertrana

DOMENEC DE BELLMUNT

El que jo he vist a Jaca 3 ptas.

LLUÍS NICOLAU D'OLWER

La lliçó de la Dictadura 4 ptas.

RAFAEL CAMPALANS

Als joves. . . . 1,25 ptas.
Proemi de Gabriel Alomar

JOSEP M.ª GUILERA

Carnet d'un skiador 7 ptas.
(1915-1930)

JOAN MÍNGUEZ

Magda la generosa 4 ptas.

MIQUEL JOSEP MAYOL

Un adolescent fet home. 7 ptas.

JOSEP M.ª PLANES

Nits de Barcelona 30 ptas.

LLUÍS CAPDEVILA

La Pecadora. . . . 4 ptas.
Venus i els bàrbars (2.ª edició)

FRANCESC MADRID

Els exiliats de la dictadura. 4 ptas.

JAUME PASSARELL

Cent ninots i una mica de literatura 10 ptas.

CECILIA GASÓLIBA

Política 1930 . 3,50 ptas.

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem de pèrdues si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponents se'ls atorguen descomptes

1930

PINAROL

Per la República

La Unió fa la força